

הנדון: נייר עמדה של פורום גזברי הרשויות המקומיות הערביות בעניין תקציב 2023

1. רקע:

1.1. משרד הפנים הוציא ביום 21.10.22 הנחיות להכנת תקציב הרשויות המקומיות לשנת 2023 הכוללות גזירות שונות בעניין המענקים שניתן לקחת בחשבון לצורך הכנת התקציב.

1.2. בין היתר קבעו ההנחיות מספר מגבלות:

1.2.1. המשך קביעת מענק מותנה- קביעת היקף המענק המותנה אמורה להתבצע על בסיס הדו"חות הכספיים לשנת 2021 כאשר דוחות אלה רחוקות מלהיות זמינים (עבודת הביקורת רק התחילה). מצד שני גם שחרור המענקים על בסיס דוחות מבוקרים עלול להימשך עד לסוף 2024 לכל הפחות. כמו כן, ועל אף דיונים רבים לא הוצג על ידי המשרד מודל חלופי.

1.2.2. הקרן לצמצום פערים: מדובר במרכיב שהפך להיות מרכזי לצורך איזון תקציב הרשויות. המשרד בוחן שינויים בחלוקה ואמור לעדכן את הרשויות במהלך חודש דצמבר.

1.2.3. היקף מענק האיזון: מעבר לסוגיית המענק המותנה עד היום לא ברור איך יקבלו המלצות "ועדת שראל" ביטוי בחישוב המענק. כמו כן לא ברור איך ישפיעו השינויים בדירוג הסוציאקונומי על חלוקת מענק גדיש.

1.2.4. היעדר בהירות לגבי המשך המענק המיוחד שנתקבל לפי החלטת הממשלה 550.

2. הצורך בקביעת מסגרת תקציבית שקופה וברורה לצורך הכנת תקציב 2023:

2.1. לאור האמור, חלק נכבד מהכנסות הרשויות המקומיות אינו ברור, דרישת המשרד לצבוע הוצאות מותנות כנגד כל כך הרבה מענקים הינו בלתי אפשרי ואינו מאפשר ניהול תקציב לאורך זמן.

2.2. אנו סבורים כי לאור כוונת המשרד לדחות תיקון נוסחת גדיש, יש לאפשר לרשויות לקחת בחשבון את מלוא המענק המותנה ללא התניה כלשהי, בהמשך יוצג מודל חלופי שלדעתנו יכול להפיק את התועלת מעידוד הגבייה ברשויות אך לא יפגע בשירותים שהתושב מקבל.

2.3. לערוך אומדן סופי לחלוקת הקרן לצמצום פערים ולאפשר לרשויות המקומיות לבנות את התקציב לפיו. רשויות שאינן צפויות להיפגע שיתקצבו על פי החלוקה האחרונה שהייתה.

2.4. ברמת העיקרון אנו סבורים כי דחיית תיקון נוסחת גדיש היא שגיאה, אך ככל שזו ההחלטה שתתקבל אנו סבורים כי יש לאפשר לרשויות המקומיות לתקצב את המענק לפי החלטת ממשלה 550 כחלק אינטגרלי מהתקציב.

מטרת תקציב זה הינה תגבור השירות לתושבים, והדרך היחידה לנצל אותו למטרה זו היא הכללתו בתקציב הרשות כחלקת מתוכנית העבודה של הרשות.

3. מודל חלופי למענק המותנה :

3.1. המודל הנהוג כיום מטיל קנס מראש בשיעור עד 15% ממענק האיזון על רשויות מקומיות מוחלשות ופוגע בשירות שמקבל התושב גם אם הוא משלם את חלקו. פגיעה בשירות גורמת לערעור אמון התושב ברשות המקומית ומצמצם את המוטיבציה של התושב לשלם ארנונה.

3.2. התנאים הנהוגים כיום מדירות רשויות רבות מזה שנים מלקבל מענק איזון שלם, מבלי שנעשתה בדיקה עד כמה היעדים שנקבעו הם ריאליים ומתחשבים בנסיבות של כל ישוב וישוב. מעבר לכך הן מתמרצות רשויות רבות להפחית כמה שיותר את בסיס המס על מנת לשמור על שיעור גבייה גבוה - כמו הימנעות מהטמעת סקרי נכסים.

3.3. אנו סבורים כי נקיטת מדיניות של עידוד המצוינות בגבייה באמצעות הענקת פרסים, עדיפה על נקיטת צעדים "ענישתיים" כנהוג במענק המותנה היום. על כן צריך לשקול הקמת קרן תמריצים/פרסים שתהיה מיועדת לחלוקה לרשויות הרלוונטיות.

3.4. מקור הקרן יהיה מענק האיזון (לפני החלוקה) - 30-50 מיליון ₪.

3.5. תיקבע רשימה של הרשויות המקומיות על בסיס מספר פרמטרים לדוגמא :

- מעמד סוציו של התושבים.
- מדד החוסן הפיננסי של הרשות
- הרכב ההכנסות מארנונה בין מגורים ושוטף
- רשויות עם שיעור גבייה נמוכים ו/או עם הכנסות לנפש נמוכה
- פריפריאליות

3.6. התחייבות הדדית של הרשות ומשרד הפנים ליישם תוכנית להגדלת ההכנסות העצמיות של הרשות תוך רתימת גורמי התכנון למטרה.

3.7. ייקבע מדרג של שיפור בשיעור הגבייה ו/או הכנסות ארנונה פר תושב/ או היקף החיוב השנתי / יישום חוק עזר. רשות שתעמוד ביעדים תזכה בתמריץ - שיכול להיות גם תקציב לפיתוח ולא דווקא לשוטף.